

prima instanță: L. Pruteanu
instanța de apel: Iu. Cimpoi, A. Minciuna, A. Panov

dosarul nr.2ra-1390/17

Î N C H E I E R E

26 iulie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Tamara Chișca-Doneva

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către
Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Istrate Anatolie
și Istrate Angela împotriva Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova și
Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării
dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale și repararea prejudiciului
moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2017, prin care a
fost respins apelul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova și
menținută hotărârea Judecătoriei Buiucani municipiul Chișinău din 19 august 2016,

c o n s t a t ă :

La data de 20 mai 2016 Istrate Anatolie și Istrate Angela au înaintat cerere de
chemare în judecată împotriva Ministerului Finanțelor al RM și Ministerului
Justiției al RM cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen
rezonabil a cauzei penale și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii Istrate Anatolie și Istrate Angela au invocat că prin
încheierea executorului judecătoresc Mocanu Svetlana din 16 decembrie 2011, i-a
fost transmis în proprietate bunul imobil situat în orașul Ialoveni, str. Alexandru cel
Bun 96, în scopul compensării prejudiciului cauzat sănătății de către Ionaș Andrei și
întreprinderea condusă de acesta în anul 2003.

Menționează că Istrate Angela a compensat diferența costului imobilului
transmis în sumă de 237 781,21 lei, însă după înregistrarea dreptului de proprietate
asupra bunului imobil respectiv, din partea lui Ionaș Andrei au început agresiuni
violente și acte de huliganism.

Astfel, la 11 ianuarie 2012 Ionaș Andrei a agresat-o fizic pe Istrate Angela,
numind-o cu cuvinte injurioase, iar în rezultat Procuratura Ialoveni a dispus
intentarea proceselor penale în baza art. 287 alin. (2) și (3) Cod penale, atribuindu-i
lui Ionaș Andrei calitatea de învinuit.

La 29 februarie 2012 cauza penală a fost remisă spre examinare Judecătoriei
Ialoveni, iar ulterior în baza cererii părților vătămate, Curtea Supremă de Justiție a

dispus strămutarea cauzei de la Judecătoria Ialoveni la Judecătoria Centru municipiul Chișinău.

La fel, a reiterat că prima instanță nu a întreprins măsurile necesare privind examinarea cauzei în termeni rezonabili.

Astfel, la data de 26 martie 2015 a fost pronunțată sentința Judecătoriei Centru municipiul Chișinău, prin care Ionaș Andrei a fost recunoscut culpabil de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (1) Cod penal.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 15 septembrie 2015, au fost admise apelurile declarate de către parte procuror și părțile vătămate fiind casată sentința Judecătoriei Centru municipiului Chișinău și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Ionaș Andrei a fost recunoscut culpabil de săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 287 alin. (3) Cod penal cu stabilirea în baza acestei legi a unei pedepse sub formă de 4 ani de privațiune de libertate cu suspendarea executării pedepsei pe un termen de 4 ani.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 12 mai 2016, au fost respinse ca inadmisibile recursurile declarate de Ionaș Andrei și apărătorul său.

Consideră că examinarea cauzei penale de către instanțele de judecată pe parcursul a 4 ani și 3 luni este o eroare judiciară în care statul este angajat răspunderii pentru prejudiciul cauzat.

Prin urmare, reține că instanțele judecătorești au examinat cauza penală din 03 ianuarie 2012 până la 12 iunie 2016 cu depășirea vădită a termenului rezonabil.

Or, sunt de părerea că instanțele judecătorești nu au manifestat eforturi pentru a accelera procedurile în toată măsura posibilităților care joacă un rol important în respectarea garanțiilor oferite de art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În consecință, reiterează că tergiversarea examinării cauzei penale fără temei justificat din partea instanțelor de judecată le-a cauzat suferințe morale, pe care le estimează la suma de 20 000 lei pentru fiecare.

Solicită, Istrate Anatolie și Istrate Angela constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale privind condamnarea lui Ionaș Andrei în baza art. 287 alin. (3) Cod penal și repararea prejudiciului moral în mărime de 20 000 lei pentru fiecare.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 19 august 2016, acțiunea a fost admisă parțial fiind constatată încălcarea dreptului lui Istrate Anatolie și Istrate Angela la judecarea în termen rezonabil a acțiunii civile înaintate în cadrul examinării cauzei penale de învinuire a lui Ionaș Andrei în baza art. 287 alin. (3) Cod penal, înregistrată la Judecătoria Centru municipiul Chișinău la data de 23 martie 2012, sentința definitivă și irevocabilă la data de 13 aprilie 2016 și încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Istrate Anatolie și Istrate Angela a prejudiciului material cauzat în mărime de 5 000 lei pentru fiecare, în rest, acțiunea a fost respinsă.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 06 septembrie 2016, s-a corectat eroarea mecanică strecurată în hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău (dispozitiv), pronunțată la data de 19 august 2016 și hotărârea redactată din 06 septembrie 2016, prin înlocuirea sintagmei „Se încasează de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Istrate Anatolie și Istrate Angela a prejudiciului material cauzat în mărime de 5 000 lei pentru fiecare” cu

sintagma „Se încasează de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Istrate Anatolie și Istrate Angela a prejudiciului moral cauzat în mărime de 5 000 lei pentru fiecare.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2017, a fost respins apelul declarat de către Ministerul Justiției și menținută hotărârea primei instanțe.

Pentru a decide astfel, instanțele ierarhic inferioare cu referire la circumstanțele cauzei a reținut că examinarea acțiunii civile înaintate în cadrul examinării cauzei penale de învinuire a lui Ionaș Andrei de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (3) Cod penal a durat 3 ani, 04 luni și 8 zile.

Subsecvent, ținând cont de complexitatea cauzei și comportamentul participanților la proces, conduita instanței de judecată și a autorităților relevante, importanța procesului pentru cel interesat, instanțele au concluzionat că intimaților le-a fost violat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei prevăzut de art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, precum și de Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

În context, invocând prevederile art. art. 1 alin. (2), (3) și (6S și art. 5 al Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești instanțele au considerat necesar de a încasa de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Istrate Anatolie și Istrate Angela prejudiciul moral cauzat în mărime de 5 000 lei pentru fiecare, sumă care în opinia instanțelor este una echitabilă, reală și care corespunde suferințelor cauzate prin tergiversarea judecării acțiunii civile înaintate în cadrul examinării cauzei penale de învinuire a lui Ionaș Andrei în baza art. 287 alin. (3) Cod penal.

La data de 30 mai 2017, Ministerul Justiției al RM a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea înaintată de Istrate Anatolie și Istrate Angela să fie respinsă.

În motivarea recursului a invocat că instanța de apel la examinarea cauzei, a aplicat eronat normele de drept material.

De asemenea, a invocat faptul că instanța de apel doar parțial a apreciat raportul motivat prezentat de către Judecătoria Centru municipiul Chișinău, în condițiile în care din conținutul acestuia se reține că judecarea litigiului nu s-a datorat nemijlocit comportamentului instanței de judecată, ci în cea mai mare parte comportamentului participanților la proces și a reprezentanților acestora.

La fel, a reiterat că la emiterea deciziei contestate, instanța de apel a apreciat în mod arbitrar poziția participanților la proces și a dat dovadă de o examinare superficială a criteriilor de examinare superficială a criteriilor de apreciere a duratei procedurilor, cum sunt: complexitatea cauzei, comportamentul părților și miza (interesul) pentru reclamant.

Prin urmare, menționează că instanța de apel nu a luat în considerație și acel aspect privind importanța unificării practicii judiciare a instanțelor naționale la acordarea despăgubirilor morale în cazuri similare celor indicate.

În acest sens menționează că quantumul acordat cu titlu de prejudiciu moral în litigii similare variază între 1 000 lei în mediu pentru durata nerezonabilă a procedurii judiciare timp de 3 ani și 10 000 lei în mediu pentru durata nerezonabilă a procedurii judiciare timp de 13 ani.

Consideră că în contextul celor enunțate și ținând cont de natura dreptului lezat, de statutul intimaților, de durata examinării în instanța de judecată a cauzei, consideră că suma acordată ca despăgubire morală, este exagerată și neechitabilă suferințelor pretinse că ar fi fost suportate.

Deci, în anumite situații acordarea de satisfacții pecuniare nu constituie o regulă generală, dar fiind o excepție de la această regulă or, conform art. 5 din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

După cum rezultă din actele cauzei decizia redactată a instanței de apel din 24 ianuarie 2017 a fost expediată pentru cunoștință în adresa părților inclusiv, recurentului Ministerul Justiției al RM la data de 24 ianuarie 2017, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire anexată la dosar (f.d. 18 Vol. II), însă date referitor la recepționarea de către părți a deciziei motivate, la materialele cauzei lipsesc.

Astfel, instanța de recurs consideră că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la data de 30 mai 2017, în termen.

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM este inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin.(4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC, or recurentul nu a invocat nici un temei care ar indica la ilegalitatea deciziei instanței de apel.

Mai mult, argumentele invocate în recurs se axează asupra fondului cauzei, constituind o reproducere a celor aduse în cererea de apel.

Prin urmare, argumentele recursului nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC.

Aici, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM asemenea aspecte nu se regăsesc.

Distinct de cele relatate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Tamara Chișca-Doneva